

Lehekülgi mäluraamatust

Minu isa Aleksander Sibul raamatukogutegelasena

Põgusamad kokkupuuted olid mu isal teiste kirjanikega. Tallinnas elas tookord Ed. Hubel (Metsanurk), kes mõnikord külastas isa tema töökabinetis ja kellega vesteldi ka tänaval juhuslikult kohtudes.

Hugo Raudsepaga suheldi elavamalt aastatel 1935–1937, kui pere suvitas Elvas. H. Raudsepp, kellega isa oli tutvunud juba Viljandis ajalehetoimetuses töötades, elas oma nõrkade kopsude tõttu Elvas. Suvitamise ajal külastati teineteist perekonniti. On meelde jäänud, et ema imestas, kuidas võib nii vaimukas kirjanik olla vestluses nii igav.

Raamatukoguhoidjate Ühingu asutamise koosolekule 24.02.1923. aastal tulid delegaadid üle kogu Eesti. Nende hulgas äratas oma aktiivse olekuga tähelepanu 20-aastane neiu Rakverest, kellest sai tuntud raamatukogutegelane Helene Mugasto-Johani (1903–1999). ERÜ töö juhtimisel kujunes välja kaks keskust, Tallinn ja Tartu. Tartus olid ERÜ aktiivsemateks tegelasteks Fr. Puksoo, H. Mugasto (kes Tartu Ülikoolis õppimise ajal ja veel hiljemgi, kuni 1940. aasta sügiseni töötas Tartu Linnaraamatukogus), R. Antik ja L. Ploompuu. Tallinnas oli keskus Tallinna Keskraamatukogus. Isal oli tartlastega tihe kirjavahetus (säilinud osa sellest kirjavahetusest asub Tartus Kirjandusmuuseumis). Fr. Puksooga läviti ka perekondlikult.

Väga kauaaegne oli koostöö Helene Johaniga. Iseseisvusaastail saadi kokku peamiselt raamatukoguhoidjate kongressidel ja kursustel, kus nad olid lektoriteks. 1937. aasta mais-juunis külastasid mõlemad Leningradi ja Moskva raamatukogusid. 1940. aastal Nõukogude Eestis sai Helene Johanist Tartus haridusosakonna juhataja. Oma küllaltki “punase meelsuse” tõttu tuli tal 1941. aasta suvel evakueeruda NSV Liidu tagalasse, kus ta tegutses Jaroslavlis Kunstiansamblites.

1944. aasta sügisel tuli H. Johani tagasi ja sai Riikliku Raamatukogu direktoriks. Loomulikult tuli nüüdki ametialaseid kokkupuuteid. 40. aastatel korraldati veel raamatukoguhoidjatele kursusi, kus lektorite hulgas olid nii H. Johani kui ka A. Sibul. Aga erimeelsuste tõttu poliitikas eriti tihedat läbikäimist H. Johaniga polnud. Läbikäimine tihenes jällegi 60. aastate lõpust alates. H. Johani oli pärast sunnitud lahkumist Riikliku Raamatukogu direktori ametikohalt 1953. aastal suure osa oma punasest värvist kaotanud. Nüüd külastas ta sageli isa. Jututeemad olid enamasti ametialased, sidus ju mõlemat ühine armastus raamatu ja huvi raamatukogunduse edasise arengu vastu. Ka saatis Helene Johani Tallinna Pedagoogilises Instituudis raamatukogunduse kateedris töötades diplomande isa juurde diplomitööks materjali koguma. Olles küll kommunistliku meelsusega, oskas H. Johani siiski hinnata iseseisvuspäevil saavutatut ja püüdis kaasa aidata minevikupärandi talletamisele tulevikuks.

1944. aasta massiline põgenemine Läände ja isoleeritus vabast maailmast katkestasid nii mõnegi sideme endiste kolleegide-mõttekaaslastega. Nii siirdus Läände R. Antik. Fr. Puksoo jäi paigale, kuid pidi selle eest maksma valusalt, olles repressseeritud. Hiljem vabaduses olles pidi ta leppima väga

tagasihoidliku kohaga kooli raamatukoguhoidjana, kuni varane surm ta hauda viis. Olid katkenud sidemed soome raamatukogundustegelaste Helle Cannelini (hilisem Kannila) ja Aino Kaasineniga. Samuti kuulsime teateid endisest Keskraamatukogu töötajast Mall Jürmast Ameerika Hääle vahendusel.

Minu noorem õde Helle tutvus juhuslikult ühe soome õpetajannaga, kes avaldas soovi ka isaga tuttavaks saada. Järgnes väga huvitav soomekeelne vestlus. Tolle soomlanna abiga sai taastatud side Aino Kaasineniga (Helle Kannila oli siis juba surnud), kellega algas kirjavahetus, mis kestis isa surmani. A. Kaasise kaasabil saime ühenduse ka Mall Jürmaga, kellega arenes samuti kirjavahetus. Selle kirjavahetuse puhul tuli silmas pidada teatud konspiratsioonireegleid: M. Jürmale sai kirjutatud tema õetütre nimele ja ka Mall Jürma ei kirjutanud oma nime all. Seegi kirjavahetus kestis A. Sibula surmani. Viimane kiri saabus koos sünnipäevaõnnitlusega isa surmaeelsel päeval. Panime kirja isale puusärki kaasa. Isa hindas oma endist töötajat Mall Jürmat väga kõrgelt tema töökuse, intelligentsuse, kiiruse ja täpsuse pärast.

Pensionipõlves oli A. Sibulal teisigi kontakte haridus- ja kultuuritegelastega. Aleksander Veidermaga ulatus tutvus iseseisvusaja algusaastaisse, kui A. Veiderma oli haridusminister, haridusosakonna juhataja ning aastaid Tallinna Kommertsikooli direktor. Ka A. Veiderma pidi oma "pattude" eest karistust kandma. Kui ta 50. aastate teisel poolel vabanes, sai ta koha Maardu raamatukogusse ja sellega seoses käis nii mõnigi kord isa juures raamatukogualaseid probleeme arutamas.

Kodu-uurijat Karl Laanet tundis A. Sibul juba iseseisvuspäevil. Tihedam läbikäimine tekkis neil pärast ema matust, kus Karl Laane oli matusekõnelejaks. Sellest ajast alates külastas Laane isa tihti, tegi temast mitmeid ülesvõtteid. Peamiselt tema õhutusel tegi Lembit Lauri intervjuu Eesti Raadio jaoks saatesse "Avaldamata memuaare", mis oli esmakordselt eetris 28. juunil 1981. Karl Laane pidas ka väga südamliku kõne isa kalmul Pärnamäel.

Kirjandusteadlane Leenu Siimisker külastas isa ning siis oldi mõni aeg tihedas kirjavahetuses. Teemaks oli H. Treffneri eragümnaasium ja H. Treffneri isik.

Seoses A. H. Tammsaare muuseumi avamisega Koidula tänavas käis korduvalt meie juures Elem Treier.

(Lõpp.)